

ใบความรู้ เรื่อง การพูดสรุปความและประเมินค่าเรื่องที่ฟังและดู
หน่วยที่ ๑ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง การพูดสรุปความและประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การพูดสรุปความ

การพูดสรุปความ หมายถึงการพูดสรุปสาระสำคัญจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง แหล่งความรู้จากการฟังและดู อาจมาจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมทั้งการฟังบรรยายและทัศนศึกษา การฝึกฝนทักษะการพูดสรุปความอย่างสม่ำเสมอจะสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวการพูดสรุปความจากเรื่องที่ฟังและดู

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนอกจากเนื้อหาหรือสารที่ถูกต้องชัดเจน วิธีในการส่งเสริมเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การพูดสรุปความจากเรื่องที่ฟังและดูจึงมีแนวทางสำคัญที่ควรทราบเพื่อนำไปฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ดังนี้

๑. จับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยอาจใช้คำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร จากนั้นหารายละเอียดของเรื่องที่เป็นส่วนขยายใจความสำคัญซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เรื่องที่ฟังและดูมีความสมบูรณ์มากขึ้น

๒. เรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับเหตุการณ์หรือความสำคัญของเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังซึ่งเป็นผู้รับสารเข้าใจได้ง่าย เช่น เรียงลำดับตามวันเวลาที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น นำเสนอเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน เป็นต้น

๓. กรณีนี้อาจต้องการพูดยาวมาก ผู้พูดอาจฝึกซ้อมการพูด โดยกำหนดเป็นประเด็น ๆ จดจำให้ขึ้นใจ แล้วทดลองพูด ส่วนรายละเอียดของเรื่องอาจนำเสนอเฉพาะจุดสำคัญแก่ผู้ฟังเพียงบางส่วน

๔. พูดสรุปความจากเรื่องที่เตรียมไว้อย่างเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง บางกรณีผู้พูดอาจมีต้นฉบับของเนื้อหาที่จะพูดกำหนดเป็นประเด็นอย่างชัดเจน เพื่อผู้ฟังเข้าใจง่ายไม่สับสน นอกจากนี้ผู้พูดควรระบุแหล่งข้อมูลที่ตนได้สรุปความมาให้ผู้ฟังรับทราบเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ให้ผู้ฟังได้ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม

ข้อควรระวังในการพูดสรุปความจากเรื่องที่ฟังและดู คือ ผู้พูดควรหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวเนื่องจากการพูดลักษณะดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและมุ่งหวังให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการฟังเนื้อหาสาระสำคัญที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

การประเมินค่าเรื่องที่ฟังและดู

การประเมินสาร คือ การพิจารณาไตร่ตรอง ใคร่ครวญ แล้วลงความเห็นว่าสารที่ได้ฟังนั้นดีหรือไม่ สมเหตุสมผลหรือไม่ น่าเชื่อถือหรือไม่ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์

สารที่ดีควรมีคุณค่าในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. คุณค่าด้านเนื้อหา ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนจากข้อเท็จจริง มีความน่าเชื่อถือและสมเหตุสมผล

๒. คุณค่าด้านข้อคิด ได้แก่ การส่งสารให้รู้ว่าผู้ส่งสารมีแนวคิดอย่างไร มีวัตถุประสงค์อะไร มีเจตนาดีหรือไม่

๓. คุณค่าด้านวรรณกรรม ได้แก่ ความเหมาะสมของสารตามประเภทที่นำเสนอ เช่นถ้าเป็นสารที่ให้ความรู้ต้องมีลำดับขั้นตอนการนำเสนอจากเนื้อหาไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อน ทั้งมีภาพประกอบที่ชัดเจน

๔. คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ประโยชน์ที่สังคมได้รับ ซึ่งอาจปรากฏให้เห็นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีเป้าหมายคือพัฒนาสังคม และส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม

สรุป

การพูดสรุปความและการประเมินค่าเรื่องที่ฟังและดู มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้แก่ผู้พูดซึ่งจะได้ฝึกฝน การสรุปสาระสำคัญจากเรื่องต่าง ๆ โดยใช้ทักษะการฟังและการดูซึ่งมีความจำเป็นในการศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ อีกทั้งทั้งเป็นการฝึกทักษะการพูดให้ถูกต้อง คล่องแคล่ว และเป็นผู้มีบุคลิกภาพในการพูดที่ดี ส่วนผู้ฟังย่อมจะได้รับประโยชน์จากสาระหรือความรู้ที่ผู้พูดนำเสนอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น